

rede heri mener jeg, da denne Sag ikke er en geistlig Sag, at det ligger klart for Dagen, at det vel kan være paatide, vel kan være i sin Orden, at ogsaa Stemmer fra anden Side komme tilorde. Sagen er heller ikke en reen kirkelig Sag; det gjaelder Iværksaettelsen, Indfrielsen af det Tilsagn, der er givet i Grundlovens § 80 om Folketirkens Forsatning, og denne vil vaesentlig dreie sig om Forholdet mellem Folketirken og Statsmagten. Sagen vedkommer altsaa paa det Naermeste netop Rigsdagen, som er den rette Executor i Forening med Regjeringen af de, jeg vil kalde dem, testamentariske Bestemmelser, som findes i Grundloven. Hertil kom endnu for mig den afgjorende Betragtning, at det ved en længere Udsaettelse let kunde komme dertil, at et nyt Organ traadte frem med en formeentlig Berettigelse, og at saaledes Spørgsmaalet om Udsørelsen af Grundlovens § 80 ikke længere vilde foreligge aldeles aabent og urørt. Men saaledes mener jeg, at Rigsdagen er berettiget til at forlange, at dette Spørgsmaal skal blive den forelagt; saaledes at ingen Institution skal kunne træde frem og paaberaabe sig Noget af den Ret, som man let er tilbøielig til at indrømme det, der har vidst at skaffe sig factisk Bestaaen. Jeg mener saaledes at have efterkommet en Forpligtelse baade mod Folketirken og mod Rigsdagen ved at fremkomme med denne Sag; og det er ikke Mere, end jeg havde ventet, men det har dog altid været mig tilfredsstillende at see, at Sagen er bleven betragtet af den høitærede Cultusminister paa samme Maade, idet han nemlig under Sagens første Behandling udtalte (see Landstingstidenden Sp. 300): „Netop ved det Skridt, som nu er gjort, vil det komme til at vise sig, hvorledes Spørgsmaalet opfattes fra Rigsdagens Side“, — fra Rigsdagens Side, det vil sige: fra Rigsdagens tvende Thing. — Det er ved Fremlæggelsen af Sagen uden videre Betydning, ved hvem Sagen er fremkommen. Naturligviis kan der være større eller mindre Interesse for Sagens Fremme; der kan være Interesse for den fra forskjellige Sider, og jeg kan ikke forudsætte eller vente, at Mange her i Salen skulle have den samme Interesse for den som jeg. Men der er een

Side, hvorfra jeg troer at turde gjøre stker Regning paa Interesse hos alle Thingets Medlemmer. Enhver veed, at kirkelige Brydning, Forviklinger og Sammenstød udfylde et stort og lidet lysteligt Blad i Staternes Historie; og Enhver erkjender vistnok, at, ligesom et velordnet Kirkevæsen yder Staten et godt Underlag og en god Støtte i dens Virksomhed for de vigtigste Statsformaal, saaledes kan der i et uordnet, et forqvallet Kirkevæsen være Spire til mange tærende Under for Stat og Folk. Ifølge den Hensigt, jeg har angivet, maatte det være et underordnet Punkt, under hvilken Form Sagen kom frem. Jeg holdt mig til det Forslag, som laa nærmest for i Tiden; men jeg finder det i alle Maader usseligt, at dette fortere, usuldstændigere Lovudkast har maattet vige for det mere udførte, som nu foreligger. Endelig staaer det ogsaa for mig som noget Underordnet, om Lovforslaget vil kunne arbejde sig frem gennem alle Trin paa den forfatningsmæssige Vej. Efter den korte Tid, der er tilbage af Sæssionen, er der ingen Sandsynlighed for, at Forslaget skulde kunne gaae igjennem det andet Thing; men, hvad jeg i høi Grad ønsker i Sagens Interesse, og hvorpaa der ligger mig Magt, det er: at Sagen maa blive Gjenstand for Drøftelse ogsaa i det andet Thing; og, hvad jeg haaber, er: at Forhandlingerne her og i det andet Thing ville afgive et stærkt, medbestemmende Moment for Regjeringen til omsider at tage Kirkeforfatnings-Sagen i sine Hænder. Jeg er gjennemtrængt af den Overbeviisning, at det vilde være i Fædrelandets Interesse, baade i Kirkens og i Statens, baade i Geistlighedens og i Menighedernes, og ogsaa i Regjeringens egen Interesse, dersom den besluttede sig til med Alvor og Kraft at gjøre det første Skridt til at hjælpe Folketirken til en lovordnet Forsatning.

Formanden: Jeg har modtaget tvende Forslag om en motiveret Overgang til Dagsordenen. — Det ene Forslag er afgivet af den 4de Landstingsmand for 1ste Kred (Madvig) og lyder saaledes: